

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT 629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
ZESPÓŁ REALIZACJI
BADAŃ 621 - 07 - 57, 628 - 90 - 17
INTERNET: <http://www.cbos.pl>

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT.24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

BS/129/127/96

PRYWATYZACJA: SPOŁECZNA OCENA KORZYŚCI I STRAT

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, WRZESIEŃ 1996

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

Od 1991 roku CBOS systematycznie dokonuje pomiaru opinii społecznej dotyczącej prywatyzacji gospodarki państwowej.

Wyniki czerwcowego sondażu¹ przynoszą odpowiedź na pytanie, jak respondenci postrzegają tempo i skutki prywatyzacji w Polsce, czy ich opinie o przemianach własnościowych zmieniają się w czasie, jakie są oczekiwania, nadzieje i obawy związane z procesem przemian własnościowych.

OCENA TEMPA PRZEMIAN WŁASNOŚCIOWYCH

Z tempa prywatyzacji w Polsce zadowolonych jest 16% ogółu ankietowanych. Trzy piąte respondentów (61%) ma zastrzeżenia do tempa przemian własnościowych w naszym kraju. Największy odsetek badanych (42%) sądzi, że prywatyzacja przebiega zbyt wolno, ale co piąty respondent jest zdania, że zmiany te zachodzą zbyt szybko.

Tabela 1

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, zmiany w kierunku sprywatyzowania polskiej gospodarki przebiegają:	Wskazania respondentów według terminów badań						
	IV '91	V '92	IV '93	IV '94	V '95	III '96	VI '96
- zbyt wolno	38	40	45	34	42	37	42
- we właściwym tempie	40	17	14	20	16	19	16
- zbyt szybko	16	19	19	24	20	20	19
Trudno powiedzieć	6	24	22	22	22	23	23

Ocena tempa przemian prywatyzacyjnych w dłuższej perspektywie charakteryzuje się niewielkim wahaniem opinii publicznej. Najprawdopodobniej na tę ocenę wpływają bieżące informacje i wydarzenia związane z prywatyzacją.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (73), 14-18 czerwca '96, reprezentatywna próba losowa dorosłej ludności kraju (N=1167).

Z tempa zmian prywatyzacyjnych w największym stopniu zadowoleni są najmłodszy respondenci (26%), uczniowie i studenci (40%), mieszkańcy dużych miast (27%)².

O zbyt powolnym tempie mówią przede wszystkim osoby z wyższym wykształceniem (60%), kadra kierownicza i inteligencja (59%) oraz prywatni przedsiębiorcy (53%).

Niezadowolenie z pośpiesznie przebiegającej zmiany w kierunku prywatyzacji częściej niż inne grupy społeczne deklarują osoby w wieku 45-54 lata (27%), bezrobotni (26%), respondenci najślabi ekonomicznie, osiągający dochody poniżej 150 zł per capita (26%) oraz blisko co trzeci pracownik zatrudniony w sektorze państwowym (30%).

Opinie o tempie zmian wykazują związek z deklarowanymi poglądami politycznymi ankietowanych. Osoby o przekonaniach prawicowych w większości uznają przekształcenia własnościowe za zbyt powolne (59%), ale blisko co piąty z nich (18%) jest przeciwnego zdania. Tylko nieliczni ankietowani deklarujący prawicowe poglądy oceniają tempo zmian jako właściwe (8%). Zwolennicy lewicowej opcji politycznej bardziej niż sympatycy innych orientacji politycznych są zadowoleni z tempa przekształceń własnościowych (27%), ale mimo to największy odsetek z nich jest zdania, że prywatyzacja przebiega zbyt wolno (34%). Opinie o tempie prywatyzacji deklarowane przez osoby o centrowej orientacji politycznej są zbliżone do opinii zwolenników lewicy, ale co czwarty ankietowany z tej grupy dystansuje się wobec oceny tempa zmian („trudno powiedzieć” - 24%).

Na zbyt powolną prywatyzację wskazuje co trzeci zwolennik obecnego rządu (36%) oraz ponad połowa jego przeciwników (58%). Opinię taką wyraża też większość potencjalnego elektoratu Unii Wolności (74%) oraz ponad połowa przyszłych wyborców Ruchu Odbudowy Polski (56%). Zgadza się z nią także co trzeci badany zamierzający głosować na SLD (34%) i PSL (33%). Niezadowolenie ze zbyt szybkiej i nie przemyślanej prywatyzacji najczęściej deklarują potencjalni wyborcy PSL (27%). Tempo przebiegu procesów prywatyzacyjnych w Polsce w największym stopniu akceptują ci, którzy w najbliższych wyborach parlamentarnych oddadzą głos na SLD (29%) oraz Unię Pracy (23%).

² Zob. tabele aneksowe.

Ocena tempa przekształceń własnościowych związana jest z postrzeganiem korzyści wynikających z prywatyzacji dla polskiej gospodarki. Ponad połowa osób (59%), które upatrują korzystnego wpływu prywatyzacji na gospodarkę narodową, zaakceptowałyby jej przyspieszenie, a następne 21% aprobuje obecne tempo przemian. Osoby, które nie dostrzegają żadnych korzyści z prywatyzacji polskiej gospodarki, tylko w nieznacznym stopniu popierają obecne tempo tych przemian (8%). Większość z nich ocenia krytycznie zapoczątkowane zmiany albo jako zbyt powolne (33%), albo jako zbyt pospieszne, nie przemyślane (39%). Można przypuszczać, że w tym przypadku przedmiotem krytyki jest idea prywatyzacji gospodarki, a nie tempo jej realizacji.

OPINIE O SKUTKACH PRYWATYZACJI

Ocena skutków prywatyzacji w dłuższej perspektywie podlega okresowym wahaniom. Jednak mniej więcej od listopada '92 przeważają opinie, że prywatyzacja jest korzystna dla polskiej gospodarki. W tym sensie można mówić o pewnej stabilizacji poglądów dotyczących tej kwestii.

Tabela 2

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla polskiej gospodarki:	Wskazania respondentów według terminów badań											
	1991	1992			1993			1994		1995		1996
	VIII	V	IX	XI	IV	VII	XI	IV	VII	V	X	VI
- korzystna	26	18	24	32	36	28	29	34	29	37	35	36
- w takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna	26	34	28	30	29	30	31	31	38	26	27	30
- niekorzystna	27	30	26	19	21	29	21	21	22	28	26	20
Trudno powiedzieć	21	18	22	19	14	13	18	14	11	9	13	14

Korzyści płynące z prywatyzacji dla gospodarki narodowej postrzegają przede wszystkim osoby młodsze (do 34 lat), mieszkańcy dużych i średnich miast, respondenci sympatyzujący z prawicą.

Ogólnie można stwierdzić, że im wyższe wykształcenie i lepsza kondycja materialna badanych, tym większy odsetek deklarujących korzystny wpływ prywatyzacji na gospodarkę.

W największym stopniu postrzegają to uczniowie i studenci (66%), kadra kierownicza i inteligencja (55%) oraz prywatni przedsiębiorcy (51%). Można zatem powiedzieć, że osoby zajmujące relatywnie wysoką pozycję społeczną i ekonomiczną wiążą z prywatyzacją nadzieje na rozwój gospodarczy. Natomiast osoby zajmujące niskie szczeble na drabinie społecznej i ekonomicznej (złe warunki materialne, brak kwalifikacji zawodowych) w stopniu większym niż pozostali oceniają wpływ prywatyzacji na gospodarkę jako niekorzystny.

Analizując rozkład odpowiedzi na pytanie o wpływ prywatyzacji na gospodarkę w poszczególnych grupach społecznych można skonstatować, że osoby lepiej wykształcone, wysoko kwalifikowane i mieszkańcy większych ośrodków miejskich częściej niż pozostali postrzegają związek przemian własnościowych z gospodarką jako korzystny. Wśród robotników wykwalifikowanych, pracowników fizyczno-umysłowych, mieszkańców wsi i osób najslabszych ekonomicznie opinie o wpływie prywatyzacji na sytuację gospodarczą kraju są podzielone. Rolnicy natomiast zdecydowanie najczęściej (50%) deklarują ambiwalentny stosunek do prywatyzacji, wyrażając pogląd, że ma ona swoje dobre i złe strony.

Osoby, według których prywatyzacja jest korzystna dla Polski, w większości (59%) uznają tempo przemian własnościowych w naszym kraju za zbyt wolne; tylko co piąta z nich (21%) jest zadowolona z tempa zmian prywatyzacyjnych.

Inaczej postrzegany jest związek prywatyzacji z rozwojem gospodarczym kraju, a inaczej oceniany jest jej wpływ na sytuację zwykłych obywateli i pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw. Ogólnie można powiedzieć, że o ile w ocenie wpływu prywatyzacji na gospodarkę przeważają oceny pozytywne, o tyle większy odsetek ankietowanych wyraża przekonanie o niekorzystnym wpływie prywatyzacji przedsiębiorstw dla pracowników oraz dla nich osobiście. Można więc wnioskować, że w świadomości społecznej utrwala się pogląd, iż koszty przemian własnościowych ponoszą przede wszystkim obywatele, a dla państwa - prywatyzacja jest w większym stopniu korzystna niż niekorzystna.

Tabela 3

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw:	Wskazania respondentów według terminów badań	
	IX '95	VI '96
– korzystna	26	27
– w takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna	17	19
– niekorzystna	37	33
Trudno powiedzieć	20	21

Ocena skutków prywatyzacji dla pracowników wykazuje związek z wykształceniem oraz z sytuacją materialną i zawodową ankietowanych. Im wyższe wykształcenie i lepsze warunki materialne, tym większy odsetek ankietowanych postrzega prywatyzację jako korzystną dla pracowników. Taką opinię częściej od innych wyrażają też osoby w wieku 25-34 lata, mieszkańcy dużych miast, pracownicy zatrudnieni w sferze budżetowej i sektorze prywatnym oraz osoby deklarujące prawicową orientację polityczną. Jednak tylko w dwóch grupach zawodowych: wśród kadry kierowniczej i inteligencji (40%) oraz wśród prywatnych przedsiębiorców (44%) wyraźnie przeważają opinie o korzyściach wynikających dla załogi z prywatyzowania ich przedsiębiorstwa. W pozostałych grupach zawodowych przeważają obawy przed skutkami prywatyzacji. Najbardziej zdezorientowani są robotnicy niewykwalifikowani, którzy w największym stopniu (32%) nie mają wyrobionej opinii o skutkach zmian własnościowych oraz w znacznym stopniu obawiają się tych zmian (37%).

Pracownicy sektora państwowego (41%) częściej niż zatrudnieni w sektorze prywatnym (29%) artykułują swoje obawy przed prywatyzacją. Być może na tę ocenę wpływają doniesienia o sytuacji pracowników przedsiębiorstw już sprywatyzowanych. Jednocześnie należy odnotować, że w porównaniu z październikiem '95 wyraźnie zmieniła się ocena skutków prywatyzacji w grupie pracowników sektora prywatnego: nastąpił spadek obaw (o 8 punktów) przy nie zmienionej ocenie korzyści wynikających z prywatyzacji.

Po odnotowanym kilka miesięcy temu wzroście osobistych obaw przed skutkami prywatyzacji obecnie nastąpił ich niewielki spadek (o 5 punktów). Opinie o osobistych korzyściach od dłuższego czasu utrzymują się na tym samym poziomie. Co piąty respondent nadal nie ma wyrobionej opinii w tej sprawie.

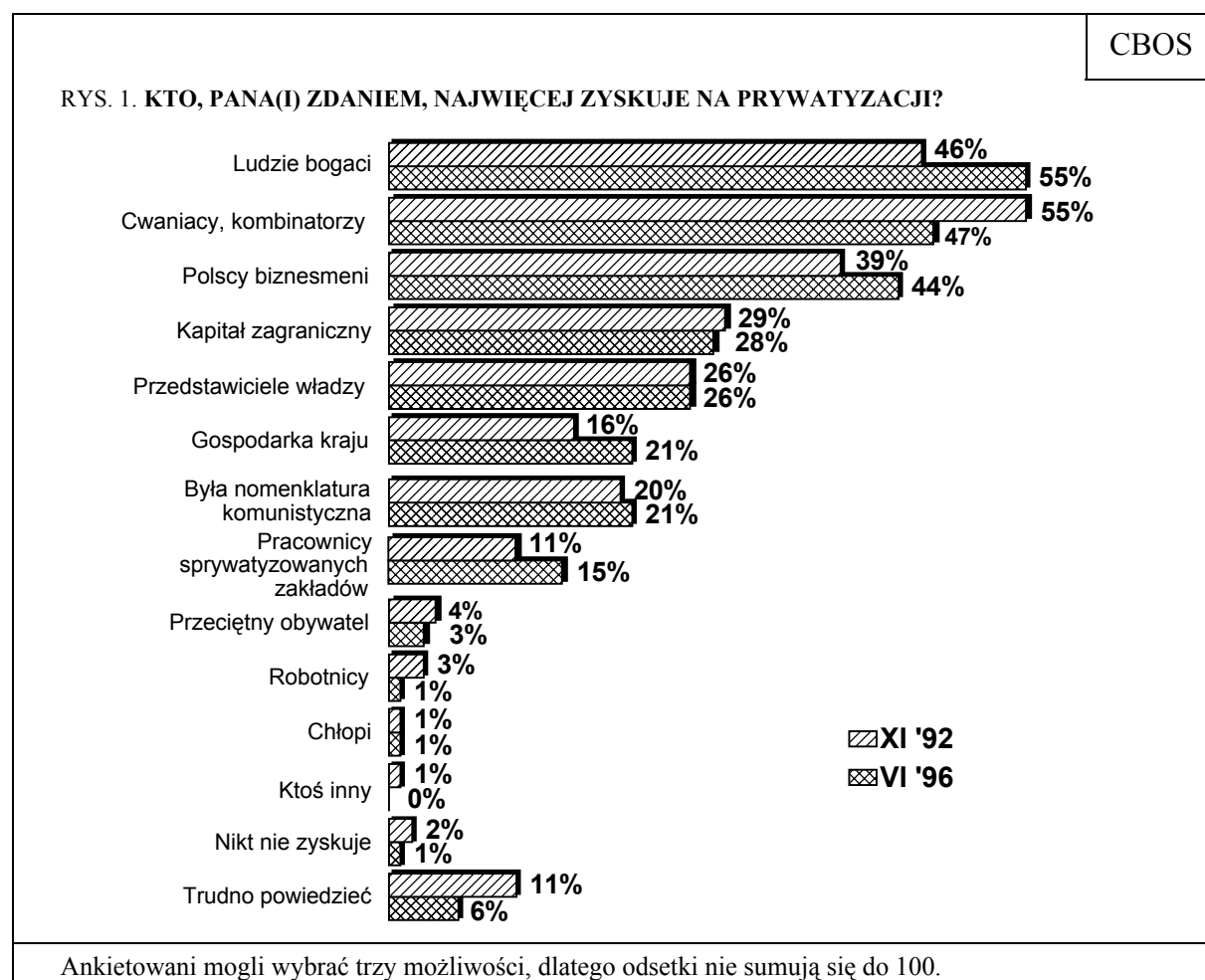
Tabela 4

w procentach

Czy dla Pana(i) osobiście prywatyzacja jest:	Wskazania respondentów według terminów badań						
	VIII '91	V '92	XI '92	XI '93	IV '94	X '95	VI '96
- korzystna	18	12	19	19	21	22	20
- w takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna	25	34	28	26	28	23	26
- niekorzystna	24	22	27	26	28	37	32
Trudno powiedzieć	32	31	25	28	23	18	22

Na osobiste korzyści liczą te same grupy społeczne, które dostrzegają ogólnospołeczne pozytywne następstwa prywatyzacji: osoby o dobrej kondycji materialnej, wysoko kwalifikowane, dobrze wykształcone, pracujące na własny rachunek. Inaczej mówiąc, ci, którzy mają poczucie bezpieczeństwa materialnego i poczucie własnej atrakcyjności na rynku pracy, wiążą z prywatyzacją więcej nadziei niż obaw. Osoby gorzej wykształcone i nisko kwalifikowane, ankietowani deklarujący złą kondycję finansową swoich gospodarstw domowych, pracownicy sektora państwowego oraz bezrobotni częściej wyrażają obawy niż nadzieje związane z prywatyzacją gospodarki państwowej.

Postrzeganie skutków prywatyzacji zapewne jest związane z wyobrażeniami o tym, kto najczęściej zyskuje, a kto traci na przemianach własnościowych. Rozkład odpowiedzi na pytanie dotyczące beneficjentów procesów prywatyzacyjnych potwierdza wcześniejsze spostrzeżenia, że w opinii społecznej na prywatyzacji zyskuje państwo i ludzie bogaci, a koszty tych zmian obciążają „przeciętnych obywateli”.

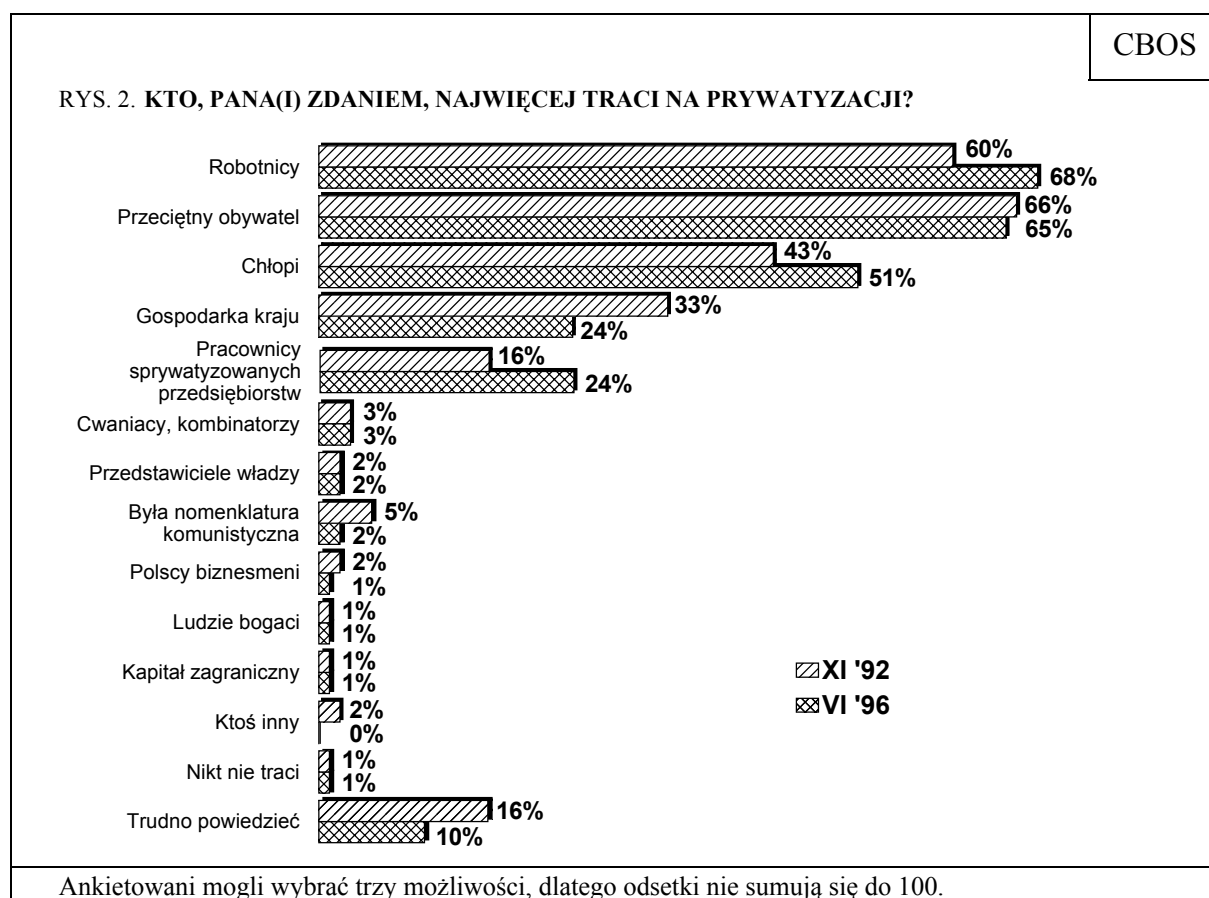
Mimo upływu czasu wyobrażenia o pewnych grupach beneficjentów prywatyzacji nie zmieniły się. Inne uległy weryfikacji.

W porównaniu z poprzednim pomiarem opinii obecnie większy odsetek ankietowanych jest zdania, że zmiany własnościowe przyniosą korzyści przede wszystkim ludziom bogatym, polskiemu biznesmenom, polskiej gospodarce i pracownikom prywatyzowanych przedsiębiorstw.

Nieco spadło przekonanie, że zyskają cwaniacy i kombinatorzy, ale nadal jest o tym przekonana blisko połowa badanych.

Zwykli obywatele, robotnicy i chłopci prawie nie są obecni wśród tych, którym przekształcenia własnościowe przyniosą zyski. W opinii ankietowanych, te właśnie grupy społeczne poniosą skutek prywatyzacji największe straty, będą najbardziej obciążone społecznymi kosztami przemian własnościowych.

Nie zmieniły się opinie dotyczące zysków i strat w wyniku przedsięwzięć prywatyzacyjnych dla byłej nomenklatury komunistycznej, przedstawicieli władzy i kapitału zagranicznego.

Wzrosło przekonanie, że w wyniku przemian własnościowych straty poniosą chłopci, robotnicy i pracownicy prywatyzowanych przedsiębiorstw.

Opinie o skutkach przekształceń własnościowych wykazują związek z poglądami politycznymi ankietowanych. Respondenci deklarujący lewicową orientację polityczną częściej od innych postrzegają korzyści wynikające z prywatyzacji dla pracowników prywatyzowanych zakładów oraz rodzimych biznesmenów, częściej też obawiają się strat dla polskiej gospodarki. Sympatycy prawicy częściej niż zwolennicy innych opcji politycznych są zdania, że prywatyzacja przynosi najwięcej korzyści byłej nomenklaturze komunistycznej (38%) oraz przedstawicielom władzy (33%).

Jest oczywiste, że skutki prywatyzacji ocenia się z perspektywy własnego miejsca w strukturze społecznej. Oznacza to, że mieszkańcy wsi i rolnicy najbardziej obawiają się niekorzystnych następstw prywatyzacji dla chłopów (77%), pracownicy sektora państwowego (34%) częściej niż pracownicy zatrudnieni w innych sektorach gospodarki postrzegają prywatyzację w kategorii strat dla pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw, osoby najbiedniejsze (66%) najczęściej są zdania, że prywatyzacja jest najkorzystniejsza dla ludzi bogatych. Ogólnie można więc skonstatować, że w odniesieniu do własnego miejsca w strukturze społecznej skutki prywatyzacji postrzegane są raczej w kategoriach obaw niż nadziei.

ZASIĘG PRYWATYZACJI

Przekształcenia własnościowe w gospodarce narodowej wywołają różne emocje i opinie o zasięgu prywatyzacji. W świetle wyników sondaży, Polacy są raczej zwolennikami przekształceń własnościowych. Pytanie więc dotyczy nie problemu, czy prywatyzować, ale ile prywatyzować i czy są takie gałęzie gospodarki narodowej, które powinny podlegać całkowitej kontroli państwa.

Ogólnie można stwierdzić, że opinie o zasięgu prywatyzacji są dość stabilne. Podobnie jak jesienią '95, trudno wskazać sferę gospodarki, której sprywatyzowanie nie budziłoby żadnego sprzeciwu. W porównaniu z poprzednim pomiarem odnotowano wzrost poparcia dla

odpaństwowienia części szpitali (o 9 punktów), elektrowni (o 5 punktów) i kopalń (o 6 punktów). Nie zmienia to faktu, że w opinii połowy ankietowanych elektrownie (52%) i szpitale (50%) nie powinny wcale podlegać prywatyzacji. Duży odsetek badanych jest także przeciwny prywatyzowaniu kopalń (44%). Są to więc takie gałęzie gospodarki i infrastruktury, nad którymi - zdaniem znacznej części ankietowanych - państwo powinno sprawować kontrolę.

Tabela 5 w procentach

Ile należałoby sprywatyzować:	Wszystkie		Więcej niż połowę		Połowę		Mniej niż połowę		Nic		Trudno powiedzieć	
	X'95	VI'96	X'95	VI'96	X'95	VI'96	X'95	VI'96	X'95	VI'96	X'95	VI'96
- gruntów rolnych	50	45	15	11	15	19	4	6	12	16	3	3
- tytułów prasowych	33	31	15	16	28	30	6	7	14	11	4	2
- przedsiębiorstw przemysłu motoryzacyjnego	29	30	11	13	28	29	9	9	18	14	5	5
- przedsiębiorstw przemysłu elektronicznego	27	30	14	14	28	30	9	8	17	13	5	5
- domów, mieszkań	31	29	12	12	21	22	8	10	23	23	5	4
- przedsiębiorstw przemysłu spożywczego	27	25	15	14	26	32	8	9	20	16	4	4
- banków	16	17	12	9	24	30	12	12	32	28	4	4
- kopalń	14	14	5	6	17	19	9	12	50	44	5	5
- elektrowni	11	11	5	5	13	17	10	10	57	52	5	5
- szpitali	8	7	5	5	14	20	11	13	59	50	3	4

Największe przyzwolenie na całkowite odpaństwowienie odnosi się do gruntów rolnych (45%), wydawnictw prasowych (31%), przemysłu elektronicznego (30%) i motoryzacyjnego (30%) oraz budynków mieszkalnych (29%). Co czwarty ankietowany jest zwolennikiem całkowitego sprywatyzowania przemysłu spożywczego. Jednocześnie trzeba dodać, że prywatyzacja wszystkich domów i mieszkań budzi zastrzeżenia u znacznej części ankietowanych (23%) i opinia w tej kwestii utrzymuje się na stałym poziomie. W porównaniu z ubiegłym rokiem nieco zmalała też akceptacja oddania w prywatne ręce wszystkich gruntów rolnych.

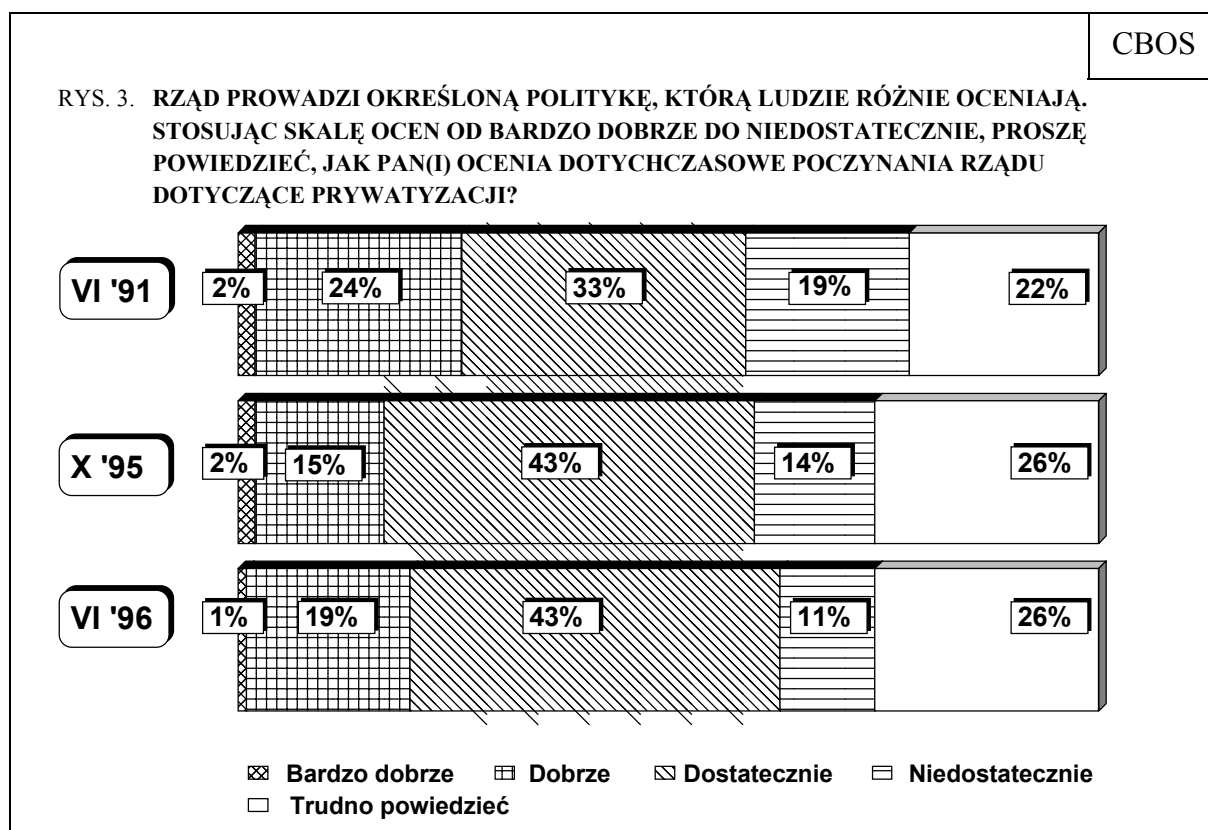
Wśród zwolenników całkowitej prywatyzacji przeważają mężczyźni. Aprobata i dezaprobaty prywatyzacji w jej skrajnych odmianach, tzn. całkowite odpaństwowienie lub własnościowy monopol państwa, wykazuje wyraźny związek z wykształceniem badanych: im wyższe wykształcenie, tym większy odsetek aprobujących odpaństwowienie gospodarki narodowej i tym mniejszy odsetek zdecydowanych przeciwników prywatyzacji. Najwięcej zwolenników własności państwowej jest wśród respondentów żyjących w złych warunkach materialnych. Potwierdza to wcześniejsze wnioski, że prywatyzacja budzi największe obawy i niepewność wśród osób znajdujących się na dole drabiny społecznej i ekonomicznej. Można stąd wnosić, że tym grupom społecznym własność państwowa daje poczucie bezpieczeństwa materialnego i zwiększa poczucie pewności zatrudnienia.

BARIERY PRYWATYZACJI

W ostatnich miesiącach nasiliła się krytyka działalności ministra przekształceń własnościowych, Wiesława Kaczmarka. Polityka prywatyzacyjna stała się przedmiotem krytyki nie tylko opozycji parlamentarnej; budzi ona kontrowersje także wewnątrz koalicji rządowej.

Interesowało nas, jak ankietowani oceniają poczynania rządu w sferze prywatyzacji i jakie widzą przeszkody w procesie przemian własnościowych.

Mimo upływu czasu, różnic politycznych między porównywanymi ekipami rządowymi i ostatniej zmiany na stanowisku premiera, opinia publiczna nie postrzega zmian w polityce wobec prywatyzacji: średnie oceny wystawione kolejnym rządóm są zbliżone i wynoszą odpowiednio 3.1, 3.0 i 3.1. Oznacza to, że prace kolejnych rządów nad prywatyzacją gospodarki narodowej oceniane są średnio jako dostateczne. Nadal jednak znaczny odsetek badanych (26%) nie ma wyrobionej opinii o działalności rządu w tej dziedzinie.

Ocena polityki prywatyzacyjnej rządu najwyraźniej związana jest z orientacją polityczną ankietowanych.

Tabela 6

w procentach

Rząd prowadzi określoną politykę, którą ludzie różnie oceniają. Stosując skalę ocen od bardzo dobrze do niedostatecznie, proszę powiedzieć, jak Pan(i) ocenia dotychczasowe poczynania rządu dotyczące prywatyzacji?	Ogółem	Poglądy polityczne			
		Lewica	Centrum	Prawica	Trudno powiedzieć
Bardzo dobrze	1	3	1	2	0
Dobrze	19	39	22	8	15
Dostatecznie	43	42	48	50	24
Niedostatecznie	11	3	7	23	6
Trudno powiedzieć	26	13	22	17	55

Osoby o lewicowej orientacji politycznej bardziej aprobuje poczynania rządu w dziedzinie prywatyzacji (42% ocen dobrych i bardzo dobrych łącznie) niż sympatycy prawicy (10% ocen dobrych i bardzo dobrych łącznie). W porównaniu z październikiem '95

wśród sympatyków lewicy nastąpił wzrost (o 11 punktów) odsetka ocen pozytywnych dotyczących realizowanej polityki prywatyzacyjnej, przy w zasadzie nie zmienionym odsetku ocen pozytywnych wśród osób deklarujących centrowe i prawicowe sympatie polityczne.

Co czwarty zwolennik prawicy negatywnie ocenia politykę prywatyzacyjną rządu. Charakterystyczne, że orientacja polityczna wyraźnie wiąże się z wystawianiem ocen skrajnych: lewica odbiega od innych w akceptacji poczynań rządu, prawica - przeciwnie, wyróżnia się odsetkiem ocen negatywnych. Jednak największa część ankietowanych o różnych opcjach politycznych zgodnie uznaje działalność prywatyzacyjną rządu za dostateczną.

Dobre oceny wystawia obecnej polityce prywatyzacyjnej rządu blisko połowa potencjalnego elektoratu SLD (49%) i co czwarty przyszły wyborca PSL (26%). Najkrytyczniej postrzegają ją wyborcy NSZZ "Solidarność" (27% ocen niedostatecznych).

Tabela 7

w procentach

Co, Pana(i) zdaniem, stanowi największą przeszkodę w prywatyzowaniu polskiej gospodarki? Proszę wskazać nie więcej niż trzy możliwości.	Wskazania według terminów badań		
	IV '94	X '95	VI '96
Złe przepisy prawne	44	55	55
Zła sytuacja ekonomiczna przedsiębiorstw	41	39	41
Brak środków finansowych ewentualnych nabywców polskich	47	41	37
Nieskuteczność administracji rządowej	22	26	27
Niechęć pracowników przedsiębiorstw prywatyzowanych	21	22	25
Opór ze strony związków zawodowych	13	15	17
Bierność dyrektorów przedsiębiorstw	12	14	15
Brak zainteresowania prywatyzacją ze strony rządu	12	17	14
Brak zainteresowania ewentualnych nabywców zagranicznych	15	10	9
Nie ma przeszkód	5	2	1
Trudno powiedzieć	15	13	12
Ankietowani mogli wskazać więcej niż jedną przeszkodę, dlatego odsetki nie sumują się do 100.			

Najczęściej wymieniane przeszkody można określić ogólnie mianem prawno-finansowych. Pierwsze miejsce, podobnie jak rok temu, zajmują złe przepisy prawne. Znaczenie barier ekonomicznych (brak środków finansowych ewentualnych nabywców

polskich) straciło swoje pierwszoplanowe znaczenie. Inne czynniki odgrywają, zdaniem badanych, mniejszą rolę, a brak zainteresowania rządu prywatyzacją jest na dalekiej pozycji. Trudno ustalić, czy polityka prywatyzacyjna rządu utożsamiana jest ze złymi przepisami i czy postrzeganie barier legislacyjnych wykazuje związek z oceną polityki rządu w tej dziedzinie.

Co czwarty ankietowany wymienia niechęć pracowników przedsiębiorstw państwowych do przekształceń własnościowych, a dalsze 17% wskazuje na opór związków zawodowych. Tylko nieliczni są zdania, że w Polsce nie ma przeszkód w prywatyzowaniu polskiej gospodarki.

Postrzeganie barier prywatyzacji wykazuje związek z orientacją polityczną ankietowanych. Osoby deklarujące poglądy prawicowe częściej od innych wymieniają wśród przeszkód złe przepisy prawne (66%), nieskuteczność administracji rządowej (37%), brak zainteresowania prywatyzacją ze strony rządu (18%). Zwolennicy lewicy częściej od pozostałych wskazują na złą sytuację ekonomiczną przedsiębiorstw (50%), niechęć pracowników przedsiębiorstw państwowych (32%), opór związków zawodowych (26%). Zarówno sympatycy lewicy, jak i zwolennicy prawicy jednakowo postrzegają bierność dyrekcji (po 19%), brak nabywców zagranicznych (odpowiednio 8 i 10%) oraz brak środków finansowych ewentualnych nabywców polskich (po 37%).

NADZIEJE I OBAWY ZWIĄZANE Z PRYWATYZACJĄ PRZEDSIĘBIORSTW

Ponad połowa ankietowanych wiąże z prywatyzacją zakładów pracy przede wszystkim nadzieje na poprawę dyscypliny (69%) i efektywności pracy (56%). Co czwarty respondent oczekuje też wzrostu zarobków (25%). Wśród obaw przed zmianą na gorsze dominują: lęk przed utratą pracy (74%), obawa przed redukcją świadczeń socjalnych (54%) oraz pogorszenie się możliwości współuczestniczenia we wszystkich sprawach przedsiębiorstwa (53%). Inaczej mówiąc, wśród oczekiwań dominują optymistyczne prognozy związane z etosem pracy i pesymistyczne związane z troską pracodawców o los pracowników i liczeniem się z ich opinią.

W ciągu ostatnich miesięcy zmieniły się zarówno nadzieje na korzystne zmiany wynikające z prywatyzacji, jak i obawy z nią związane. Mniejszy niż przed rokiem odsetek ankietowanych wiąże z prywatyzacją nadzieje na wzrost efektywności pracy (spadek o 10 punktów) i lepsze zarobki (spadek o 8 punktów). Jednocześnie zmalała obawa, że wskutek prywatyzacji pogorszą się świadczenia socjalne (spadek o 11 punktów), zwiększy się niepewność zatrudnienia (spadek o 8 punktów), pogorszą się stosunki między kadrą kierowniczą a pracownikami (spadek o 7 punktów). Minimalny spadek obaw odnotowano też w odniesieniu do dyscypliny pracy i jej efektywności, wynagrodzenia za pracę i współdecydowania o losach zakładu.

Poglądy na temat funkcjonowania sprywatyzowanych przedsiębiorstw dopiero się kształtują. Świadczą o tym zarówno wahania opinii społecznej odnotowanej w różnych sondażach, jak i niezmiennie duża liczba odpowiedzi „trudno powiedzieć”. Co czwarty ankietowany nie ma wyrobionej opinii o stosunkach, jakie łączą w sprywatyzowanych przedsiębiorstwach pracowników z przełożonymi, również co czwarty nie ma zdania na temat możliwości współdecydowania pracowników o sprawach zakładu pracy, co piąty nie wie, czy i jakiej zmianie podlegają warunki wynagrodzenia. W odniesieniu do pozostałych kwestii odsetek braków opinii waha się od 10 do 17%.

Tabela 8

w procentach

Czy, Pana(i) zdaniem, w sprywatyzowanych zakładach	Polepszy(a) się				Pozostanie(a) bez zmian				Pogorszy(a) się			
	XI'93	IV'94	X'95	VI'96	XI'93	IV'94	X'95	VI'96	XI'93	IV'94	X'95	VI'96
- dyscyplina pracy	71	69	72	69	18	20	16	15	6	6	7	6
- efektywność pracy	63	62	66	56	21	23	16	20	10	10	13	10
- zarobki	34	38	33	25	36	33	29	25	24	23	32	30
- możliwość współdecydowania o losach przedsiębiorstwa	11	13	11	8	25	29	24	16	57	51	58	53
- stosunki między kadrą kierowniczą a pracownikami	10	13	11	9	31	38	30	22	51	43	52	45
- świadczenia socjalne	8	8	10	9	23	30	19	20	62	55	65	54
- pewność zatrudnienia	6	5	4	5	13	17	9	9	76	73	82	74
Pominięto odpowiedź „Trudno powiedzieć”.												

Pracowników przedsiębiorstw państwowych (ogółem 210 osób) zapytaliśmy o nadzieje i obawy związane z prywatyzacją ich macierzystego zakładu pracy.

Tabela 9 w procentach

Czy możliwość sprywatyzowania zakładu, w którym Pan(i) pracuje, budzi w Panu (i) osobiście:	Wskazania respondentów według terminów badań		
	IV '94	X '95	VI '96
	N=272	N=244	N=210
– raczej nadzieje niż obawy	18	18	15
– tyle samo obaw, co nadziei	24	24	26
– raczej obawy niż nadzieje	47	49	46
Trudno powiedzieć	11	9	12

Od dłuższego czasu prywatyzacja widziana z perspektywy własnego miejsca zatrudnienia budzi więcej osobistych obaw niż nadziei. Upływ czasu nie osłabił lęku przed osobistymi skutkami przekształceń własnościowych. Jednocześnie z odpowiedzi na pytanie o skutki prywatyzacji dla przedsiębiorstwa wynika, że większość ankietowanych (60%) albo nie postrzega zmiany sytuacji zakładu, albo upatruje w prywatyzacji korzystnych zmian.

Obawę przed pogorszeniem sytuacji lub bankructwem deklaruje co trzeci pracownik przedsiębiorstw państwowych.

Tabela 10 w procentach

Czy prywatyzacja w Pana(i) przedsiębiorstwie:	Wskazania respondentów według terminów badań		
	IV '94	X '95	VI '96
	(N=272)	(N=244)	(N=210)
- będzie sprzyjać rozwojowi zakładu	29	26	19
- nic nie zmieni w sytuacji przedsiębiorstwa	31	22	41
- pogorszy jego sytuację	19	25	20
- grozi mu bankructwem	9	11	11
Inne odpowiedzi	7	7	4
Trudno powiedzieć	5	9	5

Kolejne wyniki sondaży wskazują na spadek optymizmu społecznego związanego z prywatyzacją. W porównaniu z jesienią '95 znacznie wzrosło (o 19 punktów) przekonanie, że prywatyzacja nic nie zmieni w sytuacji przedsiębiorstwa. Nadal dla co dziesiątego respondenta prywatyzacja oznacza bankructwo jego miejsca pracy, a dla co piątego - zmiany na gorsze.

Największy odsetek ankietowanych uważa, że procesy prywatyzacyjne w Polsce przebiegają zbyt wolno. Opinia taka utrzymuje się od dłuższego czasu. Większość też jest zdania, że prywatyzacja przyniesie polskiej gospodarce więcej korzyści niż strat. Jednocześnie można stwierdzić, że w świadomości społecznej utrwala się pogląd, że obywatele - w przeciwieństwie do państwa - w większym stopniu ponoszą koszty przemian własnościowych niż mają z tego korzyści, a wśród pracowników przedsiębiorstw państwowych przeważają raczej obawy niż nadzieje związane z prywatyzacją ich przedsiębiorstwa.

Najwięcej obaw i niepewności związanych z prywatyzacją mają osoby znajdujące się na dole drabiny społecznej i ekonomicznej. Można stąd wnosić, że tym grupom społecznym własność państwowa daje poczucie bezpieczeństwa materialnego i zwiększa poczucie pewności zatrudnienia.

A N E K S

PODZIAŁ NA REGIONY W BADANIACH CBOS

1. Region północny:

09 woj. elbląskie
10 woj. gdańskie
17 woj. koszalińskie
26 woj. olsztyńskie
39 woj. słupskie
41 woj. szczecińskie

2. Region zachodni:

11 woj. gorzowskie
12 woj. jeleniogórskie
20 woj. legnickie
45 woj. wałbrzyskie
47 woj. wrocławskie
49 woj. zielonogórskie

3. Region środkowozachodni:

05 woj. bydgoskie
13 woj. kaliskie
16 woj. konińskie
21 woj. leszczyńskie
29 woj. pilskie
32 woj. poznańskie
44 woj. toruńskie
46 woj. wrocławskie

4. Region środkowy:

01 woj. warszawskie
07 woj. ciechanowskie
24 woj. łódzkie
30 woj. piotrkowskie
31 woj. płockie
34 woj. radomskie
37 woj. sieradzkie
38 woj. skierniewickie

5. Region wschodni:

02 woj. białkopodlaskie
03 woj. białostockie
06 woj. chełmskie
22 woj. lubelskie
23 woj. łomżyńskie
28 woj. ostrołęckie
36 woj. siedleckie
40 woj. suwalskie
48 woj. zamojskie

6. Region południowo-wschodni:

15 woj. kieleckie
18 woj. krakowskie
19 woj. krośnieńskie
25 woj. nowosądeckie
33 woj. przemyskie
35 woj. rzeszowskie
42 woj. tarnobrzeskie
43 woj. tarnowskie

7. Region południowo-zachodni:

04 woj. bielskie
08 woj. częstochowskie
14 woj. katowickie
27 woj. opolskie

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, zmiany w kierunku sprywatyzowania polskiej gospodarki przebiegają:

(%)

	zbyt wolno	we właściwym tempie	zbyt szybko	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	42	17	19	23	1165
Płeć					
Mężczyźni	46	17	19	17	553
Kobiety	38	16	19	28	613
Wiek					
do 24 lat	41	26	14	20	177
25-34	50	15	20	15	211
35-44	47	17	21	15	270
45-54	38	14	27	20	185
55-64	41	13	14	32	141
65 lat i więcej	29	14	16	40	182
Miejsce zamieszkania					
Wieś	37	13	23	27	430
Miasto do 20 tys.	46	14	15	25	146
od 21 do 100 tys.	46	18	18	18	242
101-500 tys.	42	16	19	24	200
501 tys.i więcej mieszk.	44	27	15	13	147
Region					
Północny	55	12	17	16	130
Zachodni	41	21	24	15	129
Środkowozachodni	36	22	23	19	170
Środkowy	44	18	19	19	217
Wschodni	33	15	19	34	133
Południowo-wschodni	35	15	21	29	175
Południowo-zachodni	47	13	14	26	211
Wysztalcenie					
Podstawowe	27	14	23	36	362
Zasadnicze zawodowe	50	14	19	17	338
Średnie	43	21	17	19	372
Wyższe	60	19	14	7	93
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier..inteligencja	59	18	15	8	83
Prac.umysł.niż.szczebła	51	20	12	17	90
Pracownicy fiz.- umysł.	36	25	29	10	54
Robotnicy wykwalifikowani	48	16	18	18	154
Robotnicy niewykwalifik.	43	13	23	21	53
Rolnicy	43	12	22	23	69
Prywatni przedsiębiorcy	53	19	5	23	49
Bierni zawodowo					
Renciści	30	12	23	34	150
Emeryci	34	14	17	35	216
Uczniowie i studenci	32	40	11	17	62
Bezrobotni	41	17	26	16	103
Gospodynie domowe i inni	46	5	26	23	80
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	51	16	13	19	126
Sektor państwowy	39	19	30	12	119
Sektor prywatny	52	20	13	16	240
Spółdzielczość	42	14	30	14	26
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	35	15	26	24	252
151 - 225	45	10	20	26	188
226 - 325	35	20	19	27	274
326 - 425	44	18	20	18	175
Powyżej 426 zł	54	22	9	15	211
Ocena własnych war. mater.					
Złe	39	12	22	27	407
Średnie	41	17	20	22	522
Dobre	48	24	11	18	236
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	45	7	23	26	71
Raz w tygodniu	42	16	17	24	681
Kilka razy w roku	41	16	25	18	297
W ogóle nie uczestniczy	39	23	14	24	114
Poglądy polityczne					
Lewica	34	27	21	18	211
Centrum	38	21	17	24	340
Prawica	59	8	18	14	375
Trudno powiedzieć	26	13	22	39	235

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla polskiej gospodarki: 1 - korzystna; 2 - w takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna; 3 - niekorzystna

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	36	30	20	14	1167
Płeć					
Meżczyźni	42	29	19	10	553
Kobiety	30	30	21	18	614
Wiek					
do 24 lat	43	27	18	12	177
25-34	47	30	15	8	213
35-44	31	38	18	14	270
45-54	34	28	29	9	185
55-64	29	27	24	19	141
65 lat i więcej	29	23	20	27	182
Miejsce zamieszkania					
Wieś	25	33	26	16	430
Miasto do 20 tys.	38	25	22	15	146
od 21 do 100 tys.	40	24	19	17	242
101-500 tys.	43	30	15	12	200
501 tys.i więcej mieszk.	46	34	13	8	148
Region					
Północny	43	27	22	9	130
Zachodni	31	33	24	12	129
Środkowozachodni	31	35	19	15	172
Środkowy	38	34	17	11	217
Wschodni	31	23	24	22	133
Południowo-wschodni	36	26	25	13	176
Południowo-zachodni	38	28	15	19	211
Wykształcenie					
Podstawowe	23	27	26	23	363
Zasadnicze zawodowe	32	30	25	13	338
Średnie	47	31	12	9	373
Wyższe	53	32	11	4	93
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier..inteligencja	55	30	11	3	83
Prac.umysł.niż.szczebła	49	27	14	10	92
Pracownicy fiz.- umysł.	33	36	24	7	54
Robotnicy wykwalifikowani	38	32	20	10	154
Robotnicy niewykwalifik.	16	33	27	25	53
Rolnicy	22	50	20	8	69
Prywatni przedsiębiorcy	51	28	8	13	49
Bierni zawodowo					
Renciści	29	21	27	23	150
Emeryci	29	28	22	21	216
Uczniowie i studenci	66	25	8	1	62
Bezrobotni	27	33	25	14	103
Gospodynie domowe i inni	28	25	24	22	80
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	45	27	14	13	126
Sektor państwowy	38	32	23	7	119
Sektor prywatny	41	31	18	10	241
Spółdzielczość	39	31	25	6	26
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	28	33	25	13	252
151 - 225	26	36	24	14	188
226 - 325	31	30	21	18	274
326 - 425	43	25	22	9	175
Powyżej 426 zł	54	26	9	11	212
Ocena własnych war. mater.					
Złe	27	30	26	17	407
Średnie	34	32	19	15	524
Dobre	55	23	12	10	236
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	35	27	25	13	71
Raz w tygodniu	34	29	20	17	681
Kilka razy w roku	35	31	23	11	297
W ogóle nie uczestniczy	44	34	11	11	115
Poglądy polityczne					
Lewica	36	35	21	8	211
Centrum	31	40	16	14	342
Prawica	48	22	18	11	375
Trudno powiedzieć	21	23	30	26	235

Tabela 3. Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla pracowników prywatyzowanych przedsiębiorstw:
1 - korzystna; 2 - w takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna; 3 - niekorzystna

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	27	19	33	21	1164
Płeć					
Mężczyźni	31	17	36	16	551
Kobiety	23	20	31	26	614
Wiek					
do 24 lat	28	24	30	18	177
25-34	35	17	33	15	211
35-44	25	20	37	17	270
45-54	24	18	39	18	185
55-64	27	18	30	24	141
65 lat i więcej	22	14	26	38	181
Miejsce zamieszkania					
Wieś	23	18	37	21	428
Miasto do 20 tys.	25	17	34	24	146
od 21 do 100 tys.	30	17	29	24	242
101-500 tys.	27	20	33	20	200
501 tys.i więcej mieszk.	35	22	28	15	147
Region					
Północny	32	16	35	17	130
Zachodni	32	16	34	17	129
Środkowozachodni	26	26	31	17	170
Środkowy	31	17	32	19	217
Wschodni	21	21	30	28	133
Południowo-wschodni	21	16	36	26	175
Południowo-zachodni	25	18	33	24	211
Wysztalcenie					
Podstawowe	19	17	34	30	362
Zasadnicze zawodowe	25	14	40	20	336
Średnie	34	22	30	14	373
Wyższe	35	27	19	19	93
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier..inteligencja	40	25	20	16	83
Prac.umysł.niż.szczebła	28	20	37	14	92
Pracownicy fiz.- umysł.	30	22	38	10	54
Robotnicy wykwalifikowani	25	18	39	18	154
Robotnicy niewykwalifik.	25	6	37	32	53
Rolnicy	24	20	45	10	69
Prywatni przedsiębiorcy	44	32	6	17	49
Bierni zawodowo					
Renciści	24	11	36	30	150
Emeryci	25	18	27	30	215
Uczniowie i studenci	25	40	21	14	62
Bezrobotni	28	14	43	15	103
Gospodynie domowe i inni	16	16	40	28	79
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	32	17	29	22	126
Sektor państwowy	25	20	41	14	119
Sektor prywatny	36	22	29	14	241
Spółdzielczość	13	13	43	31	26
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	19	20	42	19	252
151 - 225	26	12	40	23	187
226 - 325	27	17	33	23	274
326 - 425	31	20	35	14	174
Powyżej 426 zł	33	22	20	25	212
Ocena własnych war. mater.					
Złe	24	17	38	21	406
Średnie	25	20	33	22	522
Dobre	37	19	24	20	236
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	25	21	33	21	71
Raz w tygodniu	25	18	33	23	679
Kilka razy w roku	30	16	36	18	297
W ogóle nie uczestniczy	30	28	23	18	115
Poglądy polityczne					
Lewica	29	24	33	13	211
Centrum	25	21	34	20	340
Prawica	35	17	32	16	375
Trudno powiedzieć	14	13	34	39	235

Tabela 4. Czy, Pana(i) zdaniem, prywatyzacja jest dla Pana(i) osobiście: 1 - korzystna;
2 - w takim samym stopniu korzystna, co niekorzystna; 3 - niekorzystna

(%)

	1	2	3	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	20	26	32	22	1167
Płeć					
Meżczyźni	25	24	32	19	553
Kobiety	16	29	31	24	614
Wiek					
do 24 lat	32	32	21	15	177
25-34	27	31	27	15	213
35-44	16	26	37	22	270
45-54	21	24	41	13	185
55-64	16	24	35	25	141
65 lat i więcej	11	20	27	42	182
Miejsce zamieszkania					
Wieś	14	27	40	20	430
Miasto do 20 tys.	17	35	28	20	146
od 21 do 100 tys.	26	19	29	26	242
101-500 tys.	25	30	24	22	200
501 tys.i więcej mieszk.	29	23	26	21	148
Region					
Północny	23	27	29	20	130
Zachodni	19	26	37	18	129
Środkowozachodni	18	31	31	19	172
Środkowy	27	23	27	22	217
Wschodni	18	22	37	23	133
Południowo-wschodni	15	27	34	23	175
Południowo-zachodni	21	27	28	24	211
Wysztalcenie					
Podstawowe	12	19	39	29	362
Zasadnicze zawodowe	18	27	37	18	338
Średnie	27	31	25	17	373
Wyższe	33	33	10	24	93
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier..inteligencja	32	36	10	22	83
Prac.umysł.niż.szczebła	24	27	28	21	92
Pracownicy fiz.- umysł.	25	27	38	10	54
Robotnicy wykwalifikowani	16	28	39	17	154
Robotnicy niewykwalifik.	17	22	41	19	53
Rolnicy	15	40	33	12	69
Prywatni przedsiębiorcy	36	53	2	9	49
Bierni zawodowo					
Renciści	16	16	38	29	150
Emeryci	12	24	31	33	216
Uczniowie i studenci	48	32	8	12	62
Bezrobotni	17	19	47	17	103
Gospodynie domowe i inni	22	17	36	25	80
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	21	31	22	27	126
Sektor państwowy	15	23	46	16	119
Sektor prywatny	30	33	24	13	241
Spółdzielczość	11	27	46	16	26
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	13	26	44	18	252
151 - 225	16	28	36	21	188
226 - 325	17	24	34	25	274
326 - 425	27	26	28	19	175
Powyżej 426 zł	32	28	17	23	212
Ocena własnych war. mater.					
Złe	14	23	43	20	407
Średnie	18	28	30	23	524
Dobre	36	27	16	21	236
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	20	21	30	29	71
Raz w tygodniu	18	28	32	22	681
Kilka razy w roku	25	24	32	19	297
W ogóle nie uczestniczy	25	25	27	22	115
Poglądy polityczne					
Lewica	23	25	35	17	211
Centrum	17	33	31	19	342
Prawica	28	27	26	19	375
Trudno powiedzieć	11	18	38	33	235

Tabela 5. Rząd prowadzi określoną politykę, którą ludzie różnie oceniają. Stosując skalę ocen od bardzo dobrze do niedostatecznie, proszę powiedzieć, jak Pan(i) osobiście ocenia dotychczasowe poczynania rządu Włodzimierza Cimoszewicza dotyczące prywatyzacji?

(%)

	Bardzo dobrze	Dobrze	Dostatecznie	Niedostatecznie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	1	19	43	11	26	1167
Płeć						
Meżczyźni	1	20	47	14	18	553
Kobiety	2	18	39	9	32	614
Wiek						
do 24 lat	1	15	47	13	24	177
25-34	0	21	43	13	21	213
35-44	1	20	48	13	17	270
45-54	2	21	45	13	20	185
55-64	4	16	40	7	33	141
65 lat i więcej	1	18	31	6	44	182
Miejsce zamieszkania						
Wieś	1	18	41	7	32	430
Miasto do 20 tys.	1	18	48	11	21	146
od 21 do 100 tys.	2	14	43	16	25	242
101-500 tys.	1	25	39	12	23	200
501 tys.i więcej mieszk.	2	21	48	15	13	148
Region						
Północny	2	20	44	14	20	130
Zachodni	4	26	38	11	21	129
Środkowozachodni	3	29	39	9	20	172
Środkowy	0	15	44	14	26	217
Wschodni	0	13	39	12	36	133
Południowo-wschodni	1	15	50	4	29	176
Południowo-zachodni	0	17	44	13	25	211
Wysztalcenie						
Podstawowe	2	20	30	9	40	363
Zasadnicze zawodowe	1	22	43	12	22	338
Średnie	1	15	54	13	18	373
Wyższe	5	19	53	12	12	93
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier.,inteligencja	2	18	50	16	14	83
Prac.umysł.niż.szczebła	1	17	59	5	17	92
Pracownicy fiz.- umysł.	2	23	39	20	17	54
Robotnicy wykwalifikowani	0	16	46	17	22	154
Robotnicy niewykwalifik.	0	19	37	11	32	53
Rolnicy	3	21	41	7	27	69
Prywatni przedsiębiorcy	0	24	47	17	13	49
Bierni zawodowo						
Renciści	1	20	33	12	34	150
Emeryci	2	19	37	6	35	216
Uczniowie i studenci	1	17	61	7	14	62
Bezrobotni	3	15	49	14	19	103
Gospodynie domowe i inni	0	24	32	8	36	80
Pracujący poza rolnictwem						
Sfera budżetowa	2	14	48	10	26	126
Sektor państwowy	1	21	44	22	13	119
Sektor prywatny	0	18	49	13	20	241
Spółdzielczość	0	37	43	3	16	26
Dochody na jedną osobę						
Poniżej 150 zł	2	21	41	8	28	252
151 - 225	1	20	43	10	26	188
226 - 325	0	18	41	14	27	274
326 - 425	3	21	45	9	22	175
Powyżej 426 zł	2	17	46	14	21	212
Ocena własnych war. mater.						
Złe	2	21	39	12	26	407
Średnie	1	16	46	10	28	524
Dobre	2	23	43	13	20	236
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	2	11	40	15	33	71
Raz w tygodniu	1	17	45	10	27	681
Kilka razy w roku	1	22	42	13	22	297
W ogóle nie uczestniczy	3	27	36	10	24	115
Poglądy polityczne						
Lewica	3	39	42	3	13	211
Centrum	1	22	48	7	22	342
Prawica	2	8	50	23	17	375
Trudno powiedzieć	0	15	24	6	55	235

Tabela 6. Co, Pana(i) zdaniem, stanowi największą przeszkodę w prywatyzowaniu polskiej gospodarki? Proszę wskazać nie więcej niż trzy możliwości.

(%)

	Złe przepisy prawne	Zła sytuacja ekonomiczna przedsiębiorstw	Bierność dyrektorów przedsiębiorstw	Nieskuteczność administracji rządowej	Niechęć pracowników przedsiębiorstw państwowych	Brak zainteresowania prywatyzacją ze strony rządu	Opór ze strony związków zawodowych
Ogółem	55	41	15	27	25	14	17
Płeć							
Mężczyźni	60	41	18	28	26	13	18
Kobiety	51	41	13	26	24	15	17
Wiek							
do 24 lat	51	47	18	22	26	16	21
25-34	65	44	21	28	21	17	14
35-44	67	42	15	27	25	14	21
45-54	62	45	14	31	33	18	18
55-64	48	39	12	27	24	12	18
65 lat i więcej	29	25	12	24	21	9	12
Miejsce zamieszkania							
Wieś	48	40	16	24	22	11	16
Miasto do 20 tys.	53	41	16	22	21	8	21
od 21 do 100 tys.	59	44	13	32	28	16	15
101-500 tys.	66	34	14	32	25	21	19
501 tys.i więcej mieszk.	58	46	20	22	33	16	22
Region							
Północny	66	43	17	38	26	16	17
Zachodni	57	42	14	23	32	17	18
Środkowo-zachodni	59	49	15	20	29	12	28
Środkowy	55	42	17	25	19	15	14
Wschodni	48	35	8	27	21	16	11
Południowo-wschodni	46	37	16	27	27	11	18
Południowo-zachodni	56	38	18	29	23	14	15
Wykształcenie							
Podstawowe	37	27	12	22	25	12	16
Zasadnicze zawodowe	62	43	18	27	24	17	17
Średnie	62	50	17	30	27	15	17
Wyższe	72	49	14	31	22	7	29
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	74	42	14	37	27	7	30
Prac.umysł.niż.szczebła	66	54	18	19	27	13	20
Pracownicy fiz.- umysł.	58	50	21	28	20	27	19
Robotnicy wykwalifikowani	63	32	15	35	27	19	16
Robotnicy niewykwalifik.	53	52	10	21	37	11	16
Rolnicy	61	38	13	20	19	10	13
Prywatni przedsiębiorcy	57	60	13	25	24	19	25
Bierni zawodowo							
Renciści	49	35	14	27	21	14	12
Emeryci	36	33	14	24	21	13	13
Uczniowie i studenci	69	44	19	20	23	18	26
Bezrobotni	64	39	15	32	34	13	19
Gospodynie domowe i inni	46	50	22	24	24	12	16
Pracujący poza rolnictwem							
Sfera budżetowa	66	45	18	28	28	14	21
Sektor państwowy	64	33	13	30	38	18	20
Sektor prywatny	62	51	15	28	22	17	20
Spółdzielczość	71	46	12	17	30	6	23
Dochody na jedną osobę							
Poniżej 150 zł	56	42	16	26	25	9	18
151 - 225	51	45	17	28	26	15	15
226 - 325	54	34	14	26	20	16	17
326 - 425	57	43	18	25	27	14	16
Powyżej 426 zł	60	42	16	30	29	15	23
Ocena własnych war. mater.							
Złe	53	38	14	28	25	13	19
Średnie	57	40	15	27	24	15	18
Dobre	55	47	19	25	26	14	14
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	52	34	15	31	18	23	14
Raz w tygodniu	52	41	17	26	25	14	16
Kilka razy w roku	62	40	13	30	27	15	17
W ogóle nie uczestniczy	59	43	12	21	26	11	26
Poglądy polityczne							
Lewica	55	50	19	24	32	11	26
Centrum	53	48	14	21	28	14	19
Prawica	66	37	19	37	23	18	17
Trudno powiedzieć	42	28	8	20	17	12	8

Tabela 6 (cd.). Co, Pana(i) zdaniem, stanowi największą przeszkodę w prywatyzowaniu polskiej gospodarki?
Proszę wskazać nie więcej niż trzy możliwości.

(%)

	Brak zainteresowania ewentualnych nabywców zagranicznych	Brak środków finansowych ewentualnych nabywców polskich	Nie ma przeszkód	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	9	37	1	12	1167
Płeć					
Mężczyźni	9	38	1	8	553
Kobiety	8	36	1	16	614
Wiek					
do 24 lat	9	43	0	8	177
25-34	6	44	1	5	213
35-44	12	41	1	5	270
45-54	6	33	2	6	185
55-64	12	33	0	20	141
65 lat i więcej	6	23	1	36	182
Miejsce zamieszkania					
Wieś	8	36	1	19	430
Miasto do 20 tys.	6	33	1	16	146
od 21 do 100 tys.	10	35	1	9	242
101-500 tys.	10	38	2	7	200
501 tys. i więcej mieszk.	8	42	1	4	148
Region					
Północny	10	39	0	5	130
Zachodni	15	53	0	7	129
Środkowo-zachodni	4	44	0	9	172
Środkowy	7	37	1	12	217
Wschodni	8	30	1	22	133
Południowo-wschodni	8	25	2	20	176
Południowo-zachodni	9	33	3	11	211
Wykształcenie					
Podstawowe	9	28	1	27	363
Zasadnicze zawodowe	7	40	1	8	338
Średnie	9	42	1	5	373
Wyższe	11	38	0	3	93
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	10	36	0	2	83
Prac. umysł. niż. szczebla	10	44	1	2	92
Pracownicy fiz. - umysł.	6	51	1	2	54
Robotnicy wykwalifikowani	13	33	2	7	154
Robotnicy niewykwalifik.	8	33	3	8	53
Rolnicy	14	45	3	12	69
Prywatni przedsiębiorcy	4	42	2	3	49
Bierni zawodowo					
Renciści	8	35	1	20	150
Emeryci	8	29	1	28	216
Uczniowie i studenci	11	40	0	4	62
Bezrobotni	5	43	0	5	103
Gospodynie domowe i inni	5	33	0	20	80
Pracujący poza rolnictwem					
Sfera budżetowa	9	32	0	6	126
Sektor państwowy	8	38	2	5	119
Sektor prywatny	10	41	2	5	241
Spółdzielczość	9	34	2	11	26
Dochody na jedną osobę					
Poniżej 150 zł	7	38	2	12	252
151 - 225	8	35	1	14	188
226 - 325	11	36	2	16	274
326 - 425	5	40	0	9	175
Powyżej 426 zł	9	35	0	7	212
Ocena własnych war. mater.					
Złe	9	37	1	13	407
Średnie	7	36	1	14	524
Dobre	11	39	0	8	236
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	10	42	0	14	71
Raz w tygodniu	8	34	1	15	681
Kilka razy w roku	10	40	0	7	297
W ogóle nie uczestniczy	8	40	2	13	115
Poglądy polityczne					
Lewica	8	37	1	7	211
Centrum	11	42	1	9	342
Prawica	10	37	0	6	375
Trudno powiedzieć	3	28	2	33	235